

METODIKA VÝUKY K ZÍSKÁNÍ SPECIALIZACE

Zná základní pravidla společenského chování a odpovídajícím způsobem jedná v rodině, v oddíle i ve společnosti. Umí uvítat hosty doma, v klubovně i na táboře, zná základní pravidla podávání pokrmů a nápojů. Zvládá základy společenských tanců a zná alespoň 5 společenských her.

DOLOŽENÍ SPLNĚNÍ SPECIALIZACE:

- vědomosti z jednotlivých učebních okruhů, ověří vedoucí
- předvede jeden ze společenských tanců
- uváže kravatu
- připraví stůl pro slavnostní večeři

UČEBNÍ OKRUHY - OBSAH:

1. Pravidla o přednosti a o ochraně
2. Oslovení, tykání, vykání, představení
3. Oblečení
4. Stolování
5. Květiny
6. Společenské tance
7. Divadlo, kino
8. Dopravní prostředek
9. Pár základních rad
10. Na procvičení

1. PRAVIDLO O PŘEDNOSTI A O OCHRANĚ

Ve společnosti si nejsme rovni. Proto je důležité vědět, že:

- **dáma** je společensky významnější než pán.
- **starší** člověk je společensky významnější než mladší.
- **nadřízený** je společensky významnější než podřízený.

Toto pravidlo je páteří společenského chování, podle něj se řídí řada dalších pravidel. Mezi další méně významné přednosti patří:

- Osoba se zavazadlem má přednost před osobou s prázdnými rukama.
- Při vystupování z dopravního prostředku má OSOBA VYSTUPUJÍCÍ přednost před tím, kdo nastupuje.

Projev přednosti se obvykle doplňuje úsměvem, kývnutím nebo lehkým úklonem. Odpovídá se opět úsměvem, kývnutím nebo poklonou na poklonu. Pravidlo o přednosti ovšem nebrání mladému šéfovi dát přednost staršímu podřízenému nebo mladinké sekretářce, rozhodnutí náleží opět výše společensky postavenému.

Pravidla o ochraně

Někdy nastane situace, kdy pravidlo o přednosti musí ustoupit pravidlu o ochraně. Podle tohoto pravidla:

- **pán chrání dámu,**
- **mladší člověk staršího,**
- **silnější slabšího**

Obvykle chrání ten méně společensky významný.

Kdykoliv vstupuje pán s dámou do neznámého veřejného prostoru, jde pán první, aby utvořil pro dámu cestu v davu, pomohl jí projít nebo jí pomohl podáním ruky nastoupit (zásadně nepomáháme dámě nastoupit zezadu popostrkováním do jistých částí těla, spíše podáme pomocnou ruku ze shora).

Pokud jde dáma do schodů, jde pán za ní, aby ji v případě pádu zachytil.

O tom, že pán nese všechny tašky, nemusím snad ani mluvit.

2. OSLOVENÍ, TYRÁNÍ, VYRÁNÍ

Pokud chceme verbálně oslovit nějakého člověka, musíme použít nějaké oslovení. První oslovuje pozdravem osoba méně významná, nicméně vůbec neuškodí, pokud vy jako šéf pozdravíte první. Naprosto se nehodí oslovení typu „hej ty tam“ nebo „nazdar vole“ atd. a to i mezi našimi kamarády. Někaké oslovení ovšem použít musíme – vyhrknout na neznámého člověka na ulici bez pozdravu „Kolik je hodin?“ je projev největšího barbarství.

Oslovení je podle situace: „Dobrý den“, „Nazdar“ nebo naprosto neformální „Čau“. Občas se nám může stát, že nevíme, jestli máme dotyčnému člověku vykat nebo tykat, protože jsme si s ním třeba už na nějaké oslavě tykali,

ale formálně bychom mu měli stále vykat. Pak je velice výhodné použít univerzální „Dobré ráno“ (dopoledne, odpoledne nebo večer). Nadřazeného tím neurazíte a můžete to použít i mezi svými vrstevníky. U duchovních je také vhodné použít Pozdrav pánbůh – i nevěřícím pusa neupadne a u konkrétního duchovního vaše krédo stoupne...

POZDRAV

Pozdrav je nejfrekventovanější formou společenského styku, a to proto, že jej používáme i vůči lidem (zatím) pro nás neznámým. Zdravíme i své přátele a známé, zdravíme, když někam přijdeme nebo odněkud odcházíme, když se s někým chceme seznámit nebo jej požádat o laskavost. Zdravíme i v obchodním styku, na úřadech, v restauraci nebo v kavárně, samozřejmě zdravíme také v práci. Pozdrav patří i do telefonního hovoru, dopisu, dokonce i do e-mailu. Pozdrav je důležitou součástí prvního dojmu při setkání dvou lidí a současně jím vyjadřujeme vzájemné vztahy a vlastní náladu.

Zdravit můžeme vesele, smutně, uctivě, nedbale, chladně, vztekle, podlézavě nebo i beze slov, decentně, nebo také vůbec ne. Poslední možnost je ovšem zásadně proti pravidlům společenského chování a opomenutí pozdravu lze prominout pouze výjimečně, například padáme-li do výtahové šachty.

Rozlišujeme základní dva druhy pozdravů:

- **neverbální** – úklon hlavy nebo celého těla, smeknutí klobouku, podání ruky, ale i jiné gesto, např. zamávání, polibek ruky, úsměv apod.
- **verbální** – dobrý den (ráno, večer), na shledanou, spánembohem, ahoj, rukulíbám, služebník, poklona atd.

Existují i další pozdravy, například kněze můžeme pozdravit „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“ (on odpovídá Až na věky). Jiná forma pozdravů se používá také v písemném projevu – např: „S úctou“, „S pozdravem“ apod.

Pozdrav má být pronášen zřetelně a s úsměvem, s vlídným pohledem do očí a mírnou úklonou hlavy. U muže by měla být úklona výraznější, u dam menší, venku zdrženlivější, v místnosti naopak výraznější. Nezdravíme zásadně s cigaretou v ústech nebo s rukama v kapsách.

JAK POZDRAVIT

Toho, kdo má podle etikety první pozdravit, určuje **Pravidlo přednosti**.

Podle něj zdraví první **pán** dámu, **mladší** staršího a **podřízený** nadřízeného první, ten druhý pak samozřejmě na pozdrav reaguje také pozdravem. Pokud ovšem potkáme osobu společensky méně významnou s dámským doprovodem, zdravíme **my** jako první. Zdravíme také vždy, když vstupujeme do místnosti, nehledě na to, jestli tam je generální ředitel nebo uklízečka. Pokud se na ulici potka-

jí dva stejně staří podnikatelé, neznamená to, že ten, kdo první pozdraví, má menší konto nebo firmu. Pozdravit je slušnost a tím, že pozdravíme, dokazujeme naše společenské vychování. Proto pozdravem NIKDY nic nezkazíte (kromě zdravení krokodýla v jeho kleci), i kdyby potkal ředitel uklízečku a pozdravil ji první, je o to více gentleman.

Nezapomeňte, že: **Pozdravit je slušnost, ale odpovědět na pozdrav je povinnost!**

SMEKÁNÍ KLOBOUKU

Má-li pán na hlavě klobouk, smeká jej asi dva nebo tři metry před osobou, kterou zdraví a nasadí si ho teprve tehdy, až zdravenou osobu mine. Klobouk se smeká pravou rukou (je-li do pána zavěšena dáma, smeká levou). Dámy smekat klobouk nemusí. Pokud má pán obě ruce zaneprázdněny, zdraví jen pokynem hlavy a verbálně. Klobouk si pán musí samozřejmě sundat i tehdy, vstupuje-li do křesťanského kostela nebo mluví s představitelem státu.

KDE POZDRAVIT

Zdravíme samozřejmě své známé, přátele, nebo jejich společníky. Kdy máme ale zdravit neznámé lidi? Venku zdravíme všude, kde není častá frekvence osob – pokud brzy ráno potkáme na ulici člověka, na vesnici apod.. Zdraví se také vodáci (ti jedině Ahoj) a například na procházce v lese. Naopak v MHD se zdravit nemusí (ale může), také na frekventované ulici bychom se uzdravili. V uzavřených prostorech platí pravidlo, že čím je menší, tím více pozdravíme.

Například v květinářství, kupé ve vlaku, na chodbě domu, paní za přepážkou v bance, zdravíme i ve výťahu. Naopak při vstupu do nádražní haly nezdravíme, stejně by vás všichni neslyšeli.

POZDRAV VOJÁKA

Obdobou smekání je u uniformovaných osob salutování. Voják zdraví většinou nadřízeného, stráž, státní vlajku atd. Problém nastává, pokud jde voják zavěšen s dámou, protože se salutuje pravou rukou a případné odstrčení dámy se považuje za hrubost. Armády jednotlivých států toto mají upraveno různě, v zásadě ovšem ve dvou variantách:

- salutuje se stále pravou rukou, ale dáma chodí (v tomto jediném případě), vlevo od pána–vojáka,
- v tomto jediném případě se může salutovat levou rukou.

SHRNUTÍ

První zdraví ten, kdo je společensky méně významný, výjimkou je, pokud jde druhá osoba s dámou, pak zdraví ten bez dámy. Zdravíme formálně Dobrý den, popřípadě Dobrý večer/ráno podle denní doby. Tohoto pozdravu se dá užít také, pokud si nejsme jisti formálností vztahu s druhou osobou. Pokud má pán klobouk, smekne jej, dáma nikoliv. Neznámé osoby zdravíme pouze smeknutím, u známých přidáme ještě slovní pozdrav, popřípadě podání ruky apod. Pozdrav doprovázíme úklonem a úsměvem, záleží na formálnosti vztahu. V případě, že s naším známým jde ještě někdo jiný, zdravíme všechny, v tomto případě se s ním ovšem nezastavujeme na kus řeči, kromě nejnutnějších případů (potom se ovšem všem ostatním omluvíme), je na našem známém, zda-li nás přestaví. Na větších společenských akcích zdravíme jen hostitele a své známé, při odchodu se loučíme s naším okolím, našimi známými a samozřejmě také s hostitelem. I pouhé posmání může být samostatným pozdravem, obzvláště pokud jsme se s danou osobou již dnes viděli (a pozdravili).

PŘEDSTAVOVÁNÍ

Představování je nezbytnou podmínkou navázání jakýchkoliv společenských kontaktů. Představování však nemá jen ryze vnější účel. Nejde tedy jen

o to, aby si dosud neznámí lidé navzájem řekli jména, popřípadě tituly a věděli, s kým mají tu čest. Důležitější a hlubší význam představování je v tom, že tím příslušné osoby získají vůbec právo navázat spolu společenský styk.

Stává se často, že lidé sice velmi dobře vzájemně znají svá jména, postavení a někdy i soukromé podrobnosti o druhém, přesto se k sobě chovají jako dva cizí lidé. Teprve formálním představením se zruší určitá přehrada a mohou mezi sebou začít i velmi přátelský rozhovor.

KDY SE PŘEDSTAVIT

Osobní představení je navázání hlubšího kontaktu s druhým člověkem, nepředstavujeme se proto vždy, když někoho cizího potkáme. Nepředstavíme se například v kupé vlaku (kde ovšem pozdravíme), když srazíme na ulici dámu, i dokonce pokud vyzveme dámu k tanci. Naopak se musíme představit když:

- zveme dámu na tanec již poněkolkáté,
- v novém zaměstnání (většinou představuje šéf, ale pokud tak neučiní, představíme se sami),
- když hovoříme k jiným lidem jako přednášející,
- když jdeme k někomu neznámému do bytu,
- na dovolené lidem, se kterými se budeme často setkávat, v lázních, atd...

Pokud jdeme s doprovodem, a potkáme známého a dáme se s ním do řeči (jen ve výjimečných případech), musíme se našemu doprovodu omluvit a představit ho druhé straně.

JAK SE PŘEDSTAVIT

Představování a podávání ruky se řídí opět *pravidlem přednosti*, takže první se představuje ten méně významný (pán, mladší, podřízený). Dobře se to dá zapamatovat, protože první odkrývá karty méně společensky významná osobnost, což je logické. Představování může být dvojího druhu:

- přímé
- nepřímé, zprostředkované

Dříve bylo nemyslitelné, aby představování mohlo proběhnout mezi čtyřma očima, vždy musel být přítomen zprostředkovatel. Dnes se již můžeme představit úspěšně sami, ovšem v některých zemích je stále lepší najít si pro-

středníka. Měla by to být osoba, kterou obě osoby znají, nicméně i prostředník musí dodržovat pravidlo přednosti, a tak i on nejdříve představí osobu méně společensky významnou a až potom tu významnější. Ve smíšené skupině představujeme nejprve dámám dámy, poté dámám pány, pánové se představí sami.

Před samotným představováním se musíme ovšem otázat, jestli se smíme představit: *Když dovolíte, rád bych se představil...* nebo *Smím se představit, jmenuji se...* Při představování stojíme (kromě sedících v řadě, například v divadle a velmi starých či nemocných lidí), díváme se protějšku do očí (žádné neprůhledné brýle), představovaný pán se může lehce uklonit, dáma usmát. Prostředník (pokud nějakého máme) nás představí jménem a i titulem podle situace (pokud máme více titulů, uvede jen ten nejvyšší), může také uvést nějakou další informaci, aby nám ulehčil pozdější konverzaci. Ihned po osobním představení obvykle následuje podání ruky, které se také řídí pravidly. Představený pán může dodat: *Teší mne, že vás poznávám*. Dáma však říká pouze *Dobrý den*, nic o těšení! Při představování mluvíme přiměřeně nahlas, neuhlíáme ani nedrmolíme. Pokud přesto nerozumíme druhému jeho jméno, klidně požádáme o zopakování.

PODÁNÍ RUKY

Správné podání ruky je kamenem úrazu našeho chování, přestože ho v této části světa často užíváme.

Především je důležité vědět, že podle pravidla přednosti podává ruku první osoba společensky významnější, tedy významnější osoba nám nabízí tento znak důvěry. Dříve podaná ruka totiž vyjadřovala, že nemáme v ruce zbraň. Vůbec dámě se ruka většinou nenabízí, jediné pokud nejsme například přímo její nadřízení. Ovšem pokud nám někdo ruku podá, je slušnost ji přijmout, odmítnout napřaženou ruku je hrubá urážka.

Ruku podáváme vztažením vpřed mírně nad pasem, podanou ruku lehce, krátce stiskneme a pustíme. Nenabízíme ani leklou rybu, ani svěrák, nikoho dlouze nedrtíme, ani rukama nepotřásáme. Pán si před podáním ruky vždy sundá rukavici, dáma si sundává jen zimní rukavice (pokud je ovšem velká zima, měl by pán ženu požádat, aby si rukavice nechala), ozdobné rukavičky si nechává vždy.

Podává se pouze ruka pravá, čistá a nezraněná. Ruku také nikdy nepodáváme do kříže, ani přes stůl. Dáma při podání ruky může zůstat sedět, pán nikoliv. S podáním ruky se na rozdíl od jiného pozdravu více šetří, vyjadřuje přece jen už hlubší vztah.

POLÍBENÍ RUKY

Políbení ruky je vrcholným projevem úcty, a tak se užívá jen zřídka. Políbení ruky zpravidla probíhá jen v úzké společnosti, nikdy na veřejnosti (jedinou výjimku se připouští nádražní peron). Dříve směl pán políbit ruku pouze dámě provdané, a to nejlépe v přítomnosti jejího manžela. Pokud by mladík políbil ruku děvčeti, dopustil by se hrubého poklesku, leč by hned v okamžiku, nebo následujícího dne poté chtěl požádat rodiče o ruku té dívky, již ruku políbil. Dnes již toto pravidlo striktně dodržovat nemusíme, ovšem jiná ano.

Ruku především líbá PÁN dámě (kromě např. vysokých církevních představitelů jako papež, atd.), a DÁMA také sama nabídne. Pán si před políbením musí sundat klobouk a rukavice, pokud nějaké má, k ruce se skloní (nezvedá ruku do výše) a přibližně centimetr nad rukou se zastaví a naznačí polibek, rty se tedy hřbetu ruky vůbec nedotkne. Pokud pán políbí ruku jedné dámě, musí tak učinit i ostatním dámám, jinak by nebyl kavalír ale hrubián.

3. OBLEČENÍ

Než vůbec na někoho otevřu svá ctěná ústa, zapůsobím na něj svým zevnějškem.

V mladíkovi se skejtem nečekáme špičkového gentlemana a naopak ofrakovaný pán pravděpodobně nebude mluvit jako dlaždič.

Je to tak, šaty dělají člověka, a tak bychom se měli snažit, abychom na okolí svým oblečením působili co nejlépe. Jiné oblečení se hodí na sportování, ji-

né samozřejmě zvolíme, pokud jdeme na Vídeňský ples v Opeře. Oblečení se stalo nedílnou součástí lidského života, a postupem času se i pro oblečení vytvořila jistá pravidla, byť často měněná.

- Oblečení má být vždy čisté a upravené, nemělo by být zmačkané a špatné velikosti.
- Opravdu nepříjemné je páchnout potem, naopak i litr kolínské z nás neudělá kavalíra.
- Mělo by být vhodné ke klimatickým podmínkám (hlavně kvůli nám a našemu zdraví – do Alp si nebereme letní oblečení)
- Vaše oblečení by nemělo páchnout potem nebo kouřem z cigaret
- Oblečení by mělo dobře působit jako celek a mělo by být elegantní

PÁNSKÉ OBLEČENÍ

SPOLEČENSKÉ OBLEČENÍ

Pánský šatník by měl obsahovat odpolední vycházkový oblek (světlejší – uváděný jako *tenue de ville* nebo *ino-ficial*) a večerní tmavší oblek (nikdy hnědý), několikately kalhoty a saka, patnáct až dvacet košil a přibližně stejný počet kravat, popř. i více. Dále jsou velmi důležité boty, černé konzervativní se hodí skoro ke všemu, ponožky dlouhé černé (nikdy bílé) a košile do obleku jednobarevné, spíše méně nápadných barev, k tomu všemu se hodí kožená taška na doklady nebo černý kufřík. U takto oblečeného muže se jistě neztratí klobouk (dnes bohužel vzácný) a pěkný deštník spojený s vycházkovou holí (žádný skládací, ten je pro dámy).

Pro méně formální příležitosti jistě pán využije svetr, nějaké ty kalhoty bez puků a pohodlné boty. Ti nejnáročnější potom využijí vícero obleků, dvouřadové a s vestou, smoking a dokonce i frak. Dále se jistě hodí mít tříčtvrteční kabát do auta nebo na vycházky a dlouhý kabát na zimu.

PÁNSKÝ OBLEK

Oblek je stále nejelegantnějším všedním oblečením muže, a proto mu budeme věnovat největší pozornost. Můžeme říci, že oblek je pánský oděv střížený ze stejné látky ve stejném stylu. Známe dvě základní varianty obleků:

- **dvoudílný** – kalhoty a sako
- **trojdílný** – kalhoty a sako s vesta

Dříve se považovalo chození s vestou bez saka za společensky nepřijatelné, dnes už tomu tak není. Pokud vestičku doplníte vhodně například modrou košilí a kravatou, můžete si vyjít i na ulici, ale obecně platí pravidlo, že sako sundáváme jen v otevřených místnostech.

Obleky se dnes vyrábí především z vlny nebo poloumělých materiálů jako je lycra nebo tesil, ale původní materiály jsou kašmír, hedvábí, mohér, bavlna ba i len a konopí. O plátnu se říká, že je vhodné pro nebožtíky do rakve, ale zejména v době letních veder bývá velmi příjemné.

Saka se mohou lišit tím, že jsou bez rozparku (méně časté, obvykle dvouřadové sako), s jedním rozparkem vzadu (evropský styl) nebo s dvěma po stranách (anglický styl).

- **jednořadové**: se dvěma nebo třemi knoflíky
- **dvouřadové**: obvykle se dvěma knoflíky (méně časté, při nošení se nerozepínají)

jednořadový

dvouřadový

ŽAKET

Méně častý druh slavnostního denního společenského oblečení pro muže. Anglicky se nazývá *cutaway*. Dnes má využití pouze u diplomatických kruhů, dostihů a svateb aristokracie, známý je hlavně z dostihů Royal Ascot v Anglii. Žaket se skládá z dlouhého černého saka s krovkami, šedé nebo černé vesty a tmavošedých proužkovaných kalhot a bílé košile. Košile může být jak normální, tak ve „stojáčkovém“ provedení, podle toho zda zvolíme jako doplněk kravatu či motýlka, oboje v šedé nebo černé barvě. K žaketu patří také šedá šála, rukavice a na nohy lakovky. Na hlavu zvolíme šedý nebo černý klobouk „buričku“, při oficiálních příležitostech ovšem cylindr. Vhodným doplňkem je také kapesníček, hůlka a květina do klop.

SMOKING

Pokud na pozvánce spatříte *cravatte noir* nebo *black tie*, obleče pán smoking, dnes nejužívanější slavnostní večerní oblek pro muže. Nosí se na plesy, do divadla a do velkých večerních společností. Smoking se skládá z kalhot s jedním širším lampasem, z jedno i dvouřadového saka s šalovým límcem s klopami vyloženým hedvábím, na krk dáme černého motýla a do kapsičky bílý kapesníček. Na nohy černé hedvábné ponožky, lehké černé kožené boty, na hlavu klobouk typu diplomat, bílou šálu, šedé rukavice a hodí se i tmavší plášť (ale ve smokingu lze na ulici i bez něj). Košile bílá, může být měkká i naškrobená. Případné řády připojíme pouze v miniatuře.

FRAK

Cravatte blanche nebo *white tie* stojí na pozvánce, když příležitost žádá frak. Frak je nejslavnostnější večerní oděv muže. Skládá se z kalhot s dvěma úzkými proužky a bílé vesty z rypsu (černá vesta se nosí pouze k audienci u panovníka, a to je také jediná možnost, kdy se frak obléká ve dne, pokud nejste hudebník z povolání nebo číšník). Dále k němu patří sako s hedvábně rypsovanými klopami a s krovkami, bílá košile s vyztuženou náprsenkou a tu-

hým límečkem s ohnutými růžky. Místo obyčejných knoflíčků patří k fraku perlové nebo diamantové. Motýlka nejraději ručně vázaného, ale vždy bílého (číšníci nosí černého aby, se odlišili od hostů). Na nohy opět černé hedvábné ponožky a lakovky taktéž černé. Dalšími doplňky jsou bílá hedvábná šála, bílé glazé rukavice a pro oficiální příležitosti opět cylindr, na koncert nebo do divadla klak. Hodinky pouze kapesní, náramkové alespoň do kapsy. Na rozdíl od smokingu nelze ve fraku vyjít na ulici bez pláště. Frak je také jediným oděvem, na kterém lze nosit vyznamenání a řády v úplném provedení. Frak se dnes používá na velká slavnostní dinner, velké reprezentační slavnosti, na některé plesy (Viedeňský ples v Opeře) a do všech společností, pro něž je frak předepsán – dnes jde prakticky pouze o diplomatické příležitosti.

Zajímavé je, že dříve se nosil frak mnohem více, ale ve dvacátém století byl postupně z méně slavnostních příležitostí vytlačen smokingem. Dnes je stejným způsobem vytlačován smoking a obyčejný oblek se začíná nosit i při slavnostnějších příležitostech.

SPOLEČENSKÁ OBUV

Obuv je nedílnou součástí našeho oděvu. Nevhodné boty, špinavé, nevyleštěné boty nebo sešlapané podpatky zkazí výsledný dojem i nejelegantnější postavy. Odborníci na eleganci často říkají, že boty jsou nejdůležitější součástí odívání.

Říká se, že žádné boty by se neměly nosit dva dny po sobě. Boty potřebují den odpočinku, po dešti dva nebo tři dny. Tato zásada prodlouží život botám i nohám. Černých konzervativních bot by měl mít pán ve svém šatníku nejvíce, protože se kromě sportu hodí snad ke všemu. K větším společenským příležitostem jistě využijeme také černé lakovky.

Obuv ošetřujeme krémem nebo voskovou politurou. Poté je kartáčujeme vhodným kartáčem (podle barvy), abychom je vyleštili a vetřeli krém nebo

polituru do pórů kůže. Poté je ještě přešetíme hadrem. Boty by se měly správně ukládat na kopyto, dřevěné nebo dnes i umělohmotné.

DOPLŇKY

KLOBOUK

Klobouk byl dříve neodmyslitelnou součástí oděvu, vyjít na ulici prostovlasý bylo neslýchané. Dnes tomu tak není, klobouk bývá u pána považován spíše za extravaganci. Dle bontonu je ovšem klobouk stále vhodným doplňkem ke všem společenským oděvům. Jaký klobouk se tedy hodí k společenskému oblečení?

- K žaketu kulatý klobouk, při oficiálních příležitostech cylindr.
- Pán ve smokingu obleče klobouk typu diplomat.
- K fraku pouze cylindr.

Pokud si klobouk vezmete, platí pro vás některá pravidla navíc:

- v přítomnosti představitele státu si nesmíte nechat klobouk na hlavě,
- smeknutí klobouku nahrazuje nebo doprovází pozdrav,
- k bontonu dodnes patří smeknout klobouk při vstupu do domu (bytu, restaurace, kostela...), pokud je nesena veřejně státní vlajka, během pohřbů nebo pokud jede okolo pohřební vůz s nebožtíkem.

KRAVATY A MOTÝLKY

Jsou důležitým doplňkem každého pánského společenského oblečení. Dříve se nosily vázanky a motýlky přibližně ve stejném poměru, dnes i přes částečnou motýlkovou renesanci převládají kravaty.

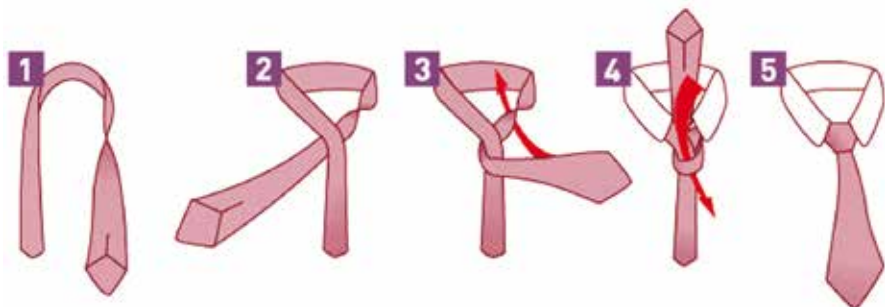
Kravaty jsou často hedvábné, vážou se pod límec, přičemž velikost a způsob uzlu se mění podle módy. Neměla by být příliš krátká (tzv. „slinták“) ani příliš dlouhá. Dolní konec se nezastřikuje do košile, ani do kalhot a samozřejmě ho nenamáčieme do polévek a jiných pokrmů. Kravatu lze nosit i bez saka, potom je vhodnější barevnější varianta.

Motýlek se vyrábí také nejčastěji bavlněný, může být klasický vázaný nebo šitý s předvázaným uzlem. Dnes je motýlek chápán spíše jako něco výstředního, nicméně motýlka si můžete vzít ke všem

příležitostí, kdy je vhodné mít i kravatu. Na velké slavnostní příležitosti ve fraku nebo smokingu je motýlek dokonce povinný. Motýlek je dnes také součástí pracovních uniforem číšníků, hudebníků a nosí se na taneční kursy.

Jak uvázat kravatu

RUKAVICE

Rukavičky se nosí pouze bílé, a to do tanečních nebo k fraku. Jsou užitečné, pokud se nám potí ruce, ovšem při podávání ruky si je musíme sundat! Jediná výjimka existuje, pokud má dotyčná osoba také rukavice, potom si je můžeme nechat. Rukavice se odkládají samozřejmě před jídlem.

HODINKY, ŠPERKY, MANŽETOVÉ KNOFLÍČKY

Hodinky, ať náramkové nebo s řetízkem, musí ladit s oblečením. Ke klasickému obleku patří náramkové, ke slavnostnějšímu obleku naopak řetízkové do kapsy.

Manžetové knoflíčky patří ke košilím s tzv. přeloženou (dvojitou) manžetou. Platí zde pravidlo, že čím jednodušší tím lepší, velké brilantové nemusí být vždy nejlepší. Měly by však vždy ladit s košilí a ostatním oblečením.

OSTATNÍ DOPLŇKY

Deštníky a hole se postupem času moc nezměnily a stále se považují za vhodný doplněk ke společenskému oblečení. Ideální je stylový deštník (nikdy skládací), který nahradí i vycházkovou hůl a v pří-

padě nepříjemného překvapení v podobě deště ochráníte před zmoknutím nejen sebe, ale i vaši partnerku.

Dalšími pěknými doplňky může být bílý hedvábný kapesníček (není na smrkání) a květina do klopky.

DÁMSKÉ OBLEČENÍ

Kromě každodenního oblečení by žena měla vlastnit alespoň jeden kostým, společenské kalhoty, denní a večerní sukni a odpolední a večerní šaty. Při společenské příležitosti by dáma také nikdy neměla zapomenout na PUNČOCHY. Dále najde využití jistě kabát a kabelka, opravdové dáme v šatníku nesmí chybět slavnostní večerní šaty.

KOSTÝM

Kostým může být dvoudílný (kalhoty nebo sukně a sako), popřípadě trojdílný s vestou. Všechny jeho části nemusí být stejně barevné, ale musí být ze stejného materiálu. Rozdílné materiály totiž působí jako dva samostatné solitéry. Do kostýmu se hodí halenky, blůzky, vesty nebo roláčky.

KALHOTY

Kalhoty jsou původně pánským oděvem, ale postupem času je začaly nosit i dámy. Hodí se však jen na méně společensky významné události, jako jsou zahradní slavnosti nebo různé oslavy narozenin apod.

ŠATY

Šaty jsou zřejmě nejstarší součástí dámského šatníku. Zde se seznámíme s několika základními druhy, ale jinak je v případě šatů prakticky nemožné je všechny zařadit do skupin s pevně danými pravidly, jak je tomu u pánského společenského oblečení.

Malé „černé“ – šaty, které nejsou velkou večerní róbou, ale jsou vhodné pro večerní slavnosti. Říká se sice malé černé, ale mohou být i jiné barvy, nicméně jedny černé šaty by měl obsahovat šatník každé dámy.

Koktejlové šaty – nosily se jako šaty slavnostní do tanečních a na malé společenské příležitosti. K jejich hlavním znakům patří délka sahající k lýtkům, malý dekolť a bohatě působící tkanina malé hmotnosti.

Večerní šaty – bývají dlouhé a slavnostnější, ať už je to dáno střihem, materiálem nebo barvou. Jsou určeny pro večerní slavnostní příležitosti. Jejich délka není pevně stanovena a přizpůsobuje se módním požadavkům. Rozlišujeme proto večerní šaty krátké, které mají stejnou délku jako obyčejné šaty, dále polodlouhé a dlouhé (ty sahají nejméně po paty). Zvláštní varianta (svatební, plesová) může mít vlečku. Často jsou s dekoltem. Zhotovují se z atraktivních tkanin, jako je satén, samet, krajka, madeira, batist, afgalín nebo brokát. Často mohou být zdobeny různými flitry, korálky, perličkami nebo boa. K večerním šatům se zásadně nosí společenská obuv na vysokém podpatku, ať už lodičky nebo otevřené střevíčky, malá kabelka a popřípadě rukavičky. Večerní šaty mívají opět mnoho provedení, přičemž častou variantou jsou dva střihy:

- *princesové* – celistvé, nepřestřižené šaty, v pase přiléhavé a k dolnímu okraji rozšířené, charakteristické jsou podélné švy na předním a zadním díle, které vytvářejí siluetu, vypadají velmi dobře pro vysokou postavu se štíhlým pasem, který ještě podtrhnu
- *vlečkové* – dlouhé šaty, jejichž zadní díl je prodloužen ve vlečku, tím působí velmi slavnostním dojmem. Hodí se pro nejruznější slavnostní a taneční příležitosti.

SUKNĚ

Sukně je důležitou součástí dámského šatníku. Nosit se dá s halenkou, svetrem i jako součást kostýmu. Sukně mají rozmanité tvary, dané především střihem:

- *celozapínací* – ovinovací sukně s úzkým přeložením, která se zapíná po celé své délce, může být nejruznějšího tvaru a délky,
- *kalhotová* – tento typ sukně se začal nosit někdy v průběhu 30 let 20. století, nejde vlastně ani o sukni, ale o široké kalhoty, nejčastěji s délkou ke kolenům,

jejichž přední a i zadní díl jsou ušity tak, aby svým vzhledem vytvářely dojem sukně, podle stříhové úpravy může být vícezáhybová, skládaná, nebo řasená, čímž se z původní sportovní sukně stala sukní společenskou,

- *plisovaná* – má po celém obvodu rovnoměrně rozložené úzké záhyby nebo protizáhyby (plisé),
- *rovná* – má bokový obvod přibližně stejný s obvodem dolního okraje, takže její silueta je rovná, pro pohodlnější chůzi bývá u dolního okraje rozparek, rozparek může být různé délky, a to jak na boku, uprostřed zadního nebo předního dílu, na straně předního dílu, nebo mohou být i rozparky dva,
- *rozšířená* – od boku směrem dolů se rozšiřuje, je obvod dolního okraje větší než obvod bokový, nejčastěji bývá vícedílná,
- *šatová* – jednoduchý oděv podobný šatům tvořený částí sukně se živůtkem, je bez rukávů a může se nosit buď samostatně, nebo jako součást kostýmu,
- *zvonová* – nejčastěji vícedílná, střižená šikmo, čímž se od boků výrazně rozšiřuje a na obvodu se vytvářejí zvonovité záhyby.

OBUV

Každá dáma by měla mít ve svém botníku několikery boty. U dam vypadá velmi elegantně, jsou-li boty stejné s kabelkou.

Výška podpatku také záleží na výšce postavy a výšce partnera, abychom na něj neshlížely z výšky. Bylo by trapné vzít si boty, na kterých neumíme chodit a celý večer padat, cupítat, zakopávat nebo se trápit bolavými nohami.

Zimní obuv by měla být pevná a nepromokavá, vysoká a musí hřát.

Proti bontonu se ovšem prohřešíme, pokud půjdeme ve velké večerní s pohorkami, proto volíme ke společenskému oblečení odpovídající společenskou obuv – i zimní.

DOPLŇKY

KLOBOUK

Mít klobouk vyžaduje mít odpovídající lady oblečení nebo večerní šaty a hlavně – mít klobouk znamená chovat se tomu odpovídajícím způsobem.

bem. Když je dáma ve velké večerní, klobouk nenosí. Klobouk dáma odkládá pouze tam, kde se zdrží delší dobu, a také u jídla, v divadle, sedí-li v řadě.

KABELKA

Důležitou součástí dámské výbavy je kabelka, protože do ní mohou dámy uložit všechny zcela jistě *nezbytné* potřeby. Kabelka je elegantním doplňkem každé dámy. Kabelka má být malá, lehká, v provedení odpovídajícím oblečení a příležitosti. U stolu kabelka patří na židli, jen pouze pokud je opravdu maličká, tak na stůl.

HODINKY A ŠPERKY

Pro obojí platí dvě zásady: buď nosit jen zlato, nebo jen stříbro, oba dva kovy namíchané nepůsobí dobře. Také by se neměly kombinovat různé druhy a styly - bižuterie s pravými brilianty, stříbro a dřevo apod. Do jednoho stylu tedy ladíme celý komplet - náušnice, náhrdelník a popřípadě i prsten.

I pro hodinky platí podobné zásady jako pro šperky, nicméně hodinky se pro dámu ve společenských šatech příliš nehodí. Výjimkou jsou malé stylové hodinky vzhledově připomínající obyčejný náramek. Pro slavnostnější příležitosti je ovšem lepší, když dáma nechá hodinky doma a na čas se zeptá některého z pánů.

UKAVIČKY

Dříve bylo úplnou samozřejmostí, že dáma nosila rukavice stále: jak na ulici, tak i při formálních návštěvách. Dnes se společenské rukavičky vyrábějí z bílého glazé, krajky nebo švédské kůže a jsou dlouhé až nad loket. Glazé rukavice se musí hodit k šatům, oblíbené jsou proto černé, bílé nebo krajkové. Plesové rukavičky dáma nesundává ani při podávání ruky (kromě podávání ruky hlavě státu), bylo by to komplikované až neestetické, nehledě na to, že rukavičky často dotváří celkový vzhled dámy. Na ven si dáma může vzít rukavice z jemné švédské kůže, koží nebo telecí, s podšívkou nebo bez podšívky. Vždy by se opět měly hodit k šatům nebo k plášti, barva rukavic může být mírně světlejší. I ty nejzdobnější rukavičky ovšem musí dáma při jídle sundat.

4. STOLOVÁNÍ

- 1) K jídelnímu stolu bychom měli usedat čistí a upravení.
- 2) Pokud je více chodů, prostřené příbory bereme postupně směrem k talíři.
- 3) U stolu sedíme vzpřímeně, ruce jsou nad zápěstím opřeny o hranu stolu.
- 4) Nůž nikdy neolizujeme, používáme jej pouze ke krájení a přisunutí jídla na vidličku.
- 5) Při jídle nesrkáme, nemlaskáme, nejíme s plnými ústy.
- 6) Od stolu můžeme vstát až po nejméně dvou osobách.
- 7) Plátěný ubrousek klademe na klín, nikoliv za límec.
- 8) Před pitím si otřeme ústa papírovým ubrouskem.
- 9) Významnější osoba sedí po pravici.
- 10) Místa k sezení orientovaná zády ke stěně s pohledem do prostoru patří významnějším osobám.
- 11) Papírový ubrousek po skončení jídla odložíme na talíř, látkový se odkládá vpravo.

V jídle se pokračuje.

Skončeno s jídlem, talíř se může odnést.

5. KVĚTINY

Když nevíte co dát, dejte květiny – květina je nejuniverzálnějším dárkem.

Jakou květinu vybrat

Nejjednodušší to samozřejmě máte, pokud víte, kterou květinu má dotyčná osoba nejradši. Většinou to ovšem člověk neví, a tak je nutné odhadnout alespoň styl. Zvolte si květiny třeba podle ročního období, to většinou funguje. TULIPÁNY patří k jaru, naopak CHRYSANTÉMY a ASTRY k podzimu. Můžete také zvolit květomluvu a darovat květiny podle toho, co vyjadřují (zde je ovšem nebezpečí, že obdarovaný květomluvu neovládá a účel květin nepochopí, proto ke květinám vždy dodávejte komentář nebo k poslaným vizitku s důvodem).

- **Rudé růže:** Vyznání lásky
- **Lilie:** Symbol nevinnosti
- **Protěž:** Poděkování
- **Orchidej:** Forma ocenění
- **Šípková růže:** Znamení žárlivosti
- **Fialka:** „Odvahu!“
- **Jasmín:** Odmítnutí
- **Pomněnka:** Vzpomínka
- **Bílá chryzantéma:** Symbol smrti

Květomluvu nemusíte znát, jen dejte pozor na ty, co ji ovládají, ať omylem nedarujete své vyvolené jasmín nebo něco podobného.

U kytice může něco vyjadřovat také její **BARVA**:

- **červená** – láska, vášeň
- **růžová** – sympatie
- **žlutá** – žárlivost
- **modrá** – věrnost
- **zlatá** – důstojnost
- **hnědá** – zloba
- **fialová** – pokora
- **zelená** – naděje
- **bílá** – čistota/smrt

Přes všechna tato pravidla je stejně nejdůležitější kdy, jak a komu květinu dáte, a hlavně že ji vůbec dáte. Než abyste dva dny vymýšleli kombinaci květomluvy a zabarvení kytice, je lepší natrhat pár fialek a darovat je hned.

Další důležité pravidlo pro dávání květin je, že květinu musíte před tím, než ji někomu dáte, vybalit z papíru. Jediná výjimka je ozdobný papír, který by dotvářel květinu. Také květina v květináči není moc vhodný dárek, může se dát pouze starým osobám, zpravidla příbuzným. Ovšem pokud víte, že vaše vyvolená je vášnivá sběratelka kaktusů a zrovna ten váš jí chybí do sbírky, určitě z něj bude mít velkou radost a proti etiketě se také neprohřešíte. Jinak je ale nevhodné dávat dámám usušené květiny, mohly by si to špatně vyložit (o kaktusech nemluvě).

Při kytici složené z méně než deseti květin je zvykem dávat lichý počet květin, ovšem některé příležitosti se k počtu květin doslova vybízejí (narozeniny, výročí). Obecně platí, že čím větší příležitost, tím větší kytice.

PŘEDÁNÍ KVĚTINY

Důležitý je hlavně dobrý výběr květin a VČASNÉ odstranění obalu, než se dostanete do blízkosti obdarovaného (balící papír čouhající z kapsy vašeho saka taky není košer). Dávejte pozor, ať květinu donesete vcelku. I nejhezčí květiny po přelomení nevypadají a nepůsobí hezky. Proslov ke kytici si připravte předem, ať tam potom neblekotáte, pak se váš dar jistě shledá s uznáním.

Pokud půjdete svou vyvolenou požádat o ruku, dejte nejdříve jednu kytici matce a potom druhou (obvykle větší a ve světlejších barvách) své nastávající. Nemusím ani snad dodávat, že ve svatební den obstarává květiny také ŽENICH.

POSÍLÁNÍ KVĚTINY

Pokud z nějakého důvodu nemůžete nebo nechcete květiny předat osobně, není nic jednoduššího, než zavolat do květinářství a objednat kýženou

kytici i s vizitkou a doručení. Kytice vždy musí obsahovat nějakou vizitku, nejméně OD KOHO JE, popřípadě i za jakým účelem jste ji darovali. Květiny se posílají samozřejmě zabalené. Dobré je také květinářství ujistit, kdy obdarovaný bude doma, aby květiny neskončily někde před dveřmi nebo u sousedů. Po zaslání můžete přijít na oslavu s prázdnýma rukama a nemusíte řešit problém s vázou, vaše květiny už jsou někde vystavené.

Poslání květin má řadu předností:

- květiny dorazí čerstvé rovnou k adresátovi,
- nemusíte se nikde vláčet deštěm nebo tahat kytici sebou třeba z Brna do Prahy na konferenci,
- problém s vázou je vyřešen a stačí si jen potřást rukou s hostitelkou.

DÁRKY - PÁR RAD NAKONEC

- Když dostanete zabalený dárek, hned ho před ostatními rozbalte a poděkujte za něj dárce, potěší to.
- Mimochodem, poděkovat za dárek je povinnost. Je třeba projevit radost z dárku, i když ji třeba nad pátou žehličkou už moc necítíte :-).
- Lidé občas hovoří o svých snech a plánech – to může být pro vás cenná nápověda pro výběr toho pravého dárku.
- I dospělí mají rádi překvapení, zkuste jim ho připravit. A radostný výkřik překvapení nad rozbaleným dárkem potěší i dárce.
- Neříkejte o dárkách – „To jste nemuseli“ – můžete také připravit dárce o radost z darovaného dárku. Raději pochvalte vhodný výběr.
- Dávat dárky je radost, ale pokud vám někdo dá dárek k narozeninám, je slušné dát dotyčnému také na narozeniny dárek. Je ovšem KRAJNĚ NESLUŠNÉ něco takového chtít po někom, komu jsme dárek dali, ale on nám ne.

6. SPOLEČENSKÉ TANCE

Tanec je společenská pohybová aktivita provozovaná převážně za doprovodu hudby. Tanec může navodit lepší náladu a také je vyjádřením pocitů tanečníka, takže může být považován za druh umění. Umělecký tanec bývá označován slovem balet nebo také scénický tanec apod.

Vznik tance je kladen do období ro-
dové společnosti, kde umocňoval ritu-
ální obřady. Tuto funkci zastával až do
starověku, kdy k této funkci přibyla ješ-
tě funkce umělecká. V této době neexis-
toval tanec v páru, ale pouze individuál-
ní tanec – umění, nebo tanec skupinový
– rituální.

Ve 20. století vznikla řada soutě-
ží, které se dělí podle druhu tance. Se
systémem soutěží vznikl i systém hod-
nocení pro různé tance, toto hodnocení
je založeno na kombinaci subjektivních
dojmů (radost z tance, výraz v obličeji,
přirozenost atd.) a na objektivních sku-
tečnostech, jako je obtížnost taneční se-
stavy a její provedení (zvláště u akroba-
tických tanců se hodnotí poměr mezi zá-
měrem a provedením).

„Taneční“ čili kurzy společenského
tance a chování pro mládež ve věku 14–
19 let se staly ve střední Evropě (Česko,
Slovensko, Rakousko, Německo) spole-
čenskou tradicí. Obvykle se skládají z 13 večerů, které trvají 3 hodiny, tři
„prodloužených“ po 4 hodinách a závěrečného plesu, „věnečku“, který trvá
5 hodin.

Společenské tance (Ballroom dancing) se dělí na dvě skupiny. Toto rozděle-
ní je běžné i na tanečních soutěžích:

- standardní: waltz, tango, valčík, slowfox, quickstep,
- latinskoamerické: samba, cha-cha, rumba, paso doble, jive.

dále:

- různé, které by se daly zařadit mezi společenské (učí se v tanečních, pří-
padně v nějakých rozšiřujících kurzech apod.): foxtrot, polka, flamenco,
salsa, mambo, argentinské tango, two-step, mazurka, čardáš, blues, meren-
gue,
- sólo (nepárové tance): břišní tanec, breakdance, tecktonik, step, balet, vý-
razový tanec, moderna, Pogo, hiphop, Headbanging,
- skupinové: čtverylka, česká beseda, kankán, country tance.

7. DIVADLO, KINO

- 1) V kině i v divadle si zkontrolujeme, zda jsme vypnuli mobilní telefon.
- 2) Do kina i do divadla chodíme včas, abychom neobtěžovali ostatní diváky.
- 3) Pokud sedíme uprostřed, do řady vstupujeme vždy čelem k sedícím.
- 4) Pokud v kině konzumujeme jídlo, činíme tak potichu.
- 5) Na konci divadelního představení odměníme herce potleskem, nehrneme se hned pro kabáty do šatny. Totéž v kině počkáme, až skončí závěrečné titulky.
- 6) Žena sedí po pravici muže, pokud ovšem nesedí na kraji.

8. DOPRAVNÍ PROSTŘEDEK

- 1) Pokud nastupujeme do autobusu, vlaku, tramvaje či trolejbusu, netlačíme se do dveří.
- 2) Pamatuj si pravidlo: Nejprve se vystupuje, teprve poté nastupuje.
- 3) Nezůstáváme stát u vchodu, abychom nebránili vstupu dalších cestujících.
- 4) Pokud budeme v dopravním prostředku konzumovat jídlo, nevybíráme si takové, které má výraznou vůni.
- 5) Odpadky nevyhazujeme z oken.
- 6) Se zavazadly nastupujeme opatrně, tak abychom někoho neuhodili.
- 7) Zavazadla nepokládáme na sedadlo.
- 8) Pouštíme sednout starší, nemocné, ženy, těhotné ženy nebo malé děti, které by se špatně udržely.
- 9) Pokud chceme otevřít okno, zeptáme se nejdříve spolucestujících.
- 10) Ve vlaku při vstupu do kupé pozdravíme a zeptáme se, zda je volné místo.
- 11) Zasedací pořádek v autě:
Nejčestnější a nejbezpečnější místo v autě je pravé zadní sedadlo.

Druhé nejčestnější a nejbezpečnější místo v autě je za řidičem.

Nejméně bezpečné místo je vedle řidiče.

- 12) Při nastupování do auta otevře muž ženě dveře. Teprve poté nastupuje sám.

9. PÁR ZÁKLADNÍCH RAD

Pravidlo číslo 1: Když něco chceš, řekni: „Prosím“.

- 2) Když něco dostáváš, řekni: „Děkuji“.
- 3) Nepřerušuj dospělé, když mezi sebou hovoří. Vždy počkej, až domluví, a pak se ozvi.
- 4) Pokud skutečně potřebuješ získat něčí pozornost hned, řekni: „Promiňte, prosím“.
- 5) Máš-li jakékoli pochybnosti o tom, zda se smí dělat to, co hodláš udělat, požádej o dovolení.
- 6) Světu je naprosto ukradené, co se ti nelíbí. Nech si to pro sebe či pro nejlepší kamarády.
- 7) Rozhodně nekomentuj to, jak ostatní lidé vypadají. Leda bys měl na jazyku pochvalu, ta je vždy vítána.
- 8) Když se tě někdo zeptá, jak se ti daří, zdvořile odpověz a dotaz opěťuj.
- 9) Pokud se zdržuješ v kamarádově domě, poděkuj jeho rodičům za pozvání a zdůrazni, že se ti u nich líbilo.
- 10) Klepej na zavřené dveře a vyčkej na vyzvání ke vstupu.
- 11) Když telefonuješ, nejdříve se představ a potom popros, zda můžeš hovořit s osobou, které voláš.
- 12) Buď zdvořilý a za jakýkoli dárek poděkuj.
- 13) Nikdy nemluv před dospělými sprostě. Oni ostatně všechna ta slůvka znají a z úst dětí je shledávají nepříjemnými a hloupými.
- 14) Nevymýšlej si pro dospělé legrační přezdívky, a pokud už si je vymyslíš, nepoužívej je před nimi.
- 15) Nikdy se nikomu neposmívej, to dělají jen slaboši.
- 16) I když se v divadle nudíš, sed' jako pěna. Opak by byl neúctou k práci umělců.
- 17) Když do někoho vrazíš nebo strčíš, hned řekni: „Promiňte“.
- 18) Při kýchání či zívání si zakryj ústa.
- 19) Mysli na to, že právě muž je ten, kdo ženě drží dveře, a to tak aby mohl vejít a nepraštily ji do zad.
- 20) Ve dveřích se vždy přesvědč, zda je nemáš podržet někomu dalšímu.
- 21) Do dveří vchází sice první žena, ale výjimkou jsou restaurace, hospody a bary, kam vejde první muž. Pravidlo zůstalo z dob minulých, kdy se zde

konaly rvačky a muž šel první proto, aby drahé polovičce nepřistála na hlavě židle, talíř či půllitr.

- 22) Když vidíš, že rodič, učitel či soused něco dělají, zeptej se, zda nepotřebují pomoci.
- 23) Když tě dospělý požádá o laskavost, vyhov mu bez odmlouvání a s úsměvem.
- 24) Když ti někdo pomůže, řekni: „Děkuji“. Pak je velká pravděpodobnost, že ti pomůže i jindy.
- 25) Stolovat a používat správné přístroje ke správnému jídlu bys už měl umět, pokud ne, sleduj dospělé či se zeptej rodičů.
- 26) Ubrousek na klíně musí být při stolování samozřejmostí.
- 27) Nenatahuj se pro věci na stole (sůl, cukr, máslo, ...), slušně požádej, aby ti je podali.
- 28) Je slušností, pokud mladý muž pomůže dámě z kabátu, anebo z bundy stejně tak jako s oblékáním.
- 29) V kině či v divadle vchází do uličky mezi sedadly první muž, který slušně požádá o dovolení a poděkuje. Žena si sedá po jeho pravici, jen kdyby špatně viděla, místa si vymění.
- 30) Pokud přší a jde žena s mužem pod jedním deštníkem, nese jej muž, přičemž v první řadě jím kryje ženu, a to i za cenu, že by měl sám zmoknout.

Další zajímavé informace na:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1124997157-etiketa/>

10. NA PROCVIČENÍ

1) Vyber správnou odpověď.

Společenskými pravidly se zabývá: a) etika b) etiketa c) estetika

2) Společenské chování můžeme nazvat i jiným slovem. Poskládej toto slovo z přeházených písmenek.

N O B T N O _____

3) Vyber, kdo je společensky významnější a kdo méně významný.

společensky významnější osoby	společensky méně významné osoby

POZDRAVY, OSLOVOVÁNÍ, PŘEDSTAVOVÁNÍ

4) Kdo zdraví první? Zakroužkuj správné tvrzení.

a) muž ženu	ANO x NE
b) žena muže	ANO x NE
c) starší mladšího	ANO x NE
d) mladší staršího	ANO x NE
e) podřízený nadřízeného	ANO x NE
f) nadřízený podřízeného	ANO x NE

5) Uveď dvě místa, kde budeš zdravit, aniž bys někoho znal.

6) Zapiš správné řešení:

a) vodáci	1) ZDAŘ BŮH
b) horníci	2) ŠALOM
c) členové Sokola	3) SALAM ALEJKUM
d) na Havaji	4) AHOJ
e) v židovském světě	5) NAZDAR
f) muslimské země	6) ALOHA

a)	b)	c)	d)	e)	f)
----	----	----	----	----	----

7) Zakroužkuj správné tvrzení.

- 1) Zdravíme pouze pravou rukou, i kdybychom byli leváci. ANO x NE
2) Ruku můžeme podat přes stůl. ANO x NE
3) Ruku podáváme s úsměvem a lehkou úklonou hlavy, díváme se přitom do očí. ANO x NE
4) Ruku podáváme vždy, i když jsou ruce špinavé, zpocené nebo mokré. ANO x NE
5) Ruce si můžeme podat i vsedě. ANO x NE
6) Podáváme ruku, i když jí máme v sádře. ANO x NE
7) V zimě můžeme podat ruku i v rukavici. ANO x NE
8) Ruce jsou při podání nepatrně nad úroveň pasu. ANO x NE
Stisk je pevný, ale ne drtivý a netrvá déle než jednu vteřinu. ANO x NE

8) Srovnej obrázky správně za sebou. Jedná se o šéfa, který pozval svého podřízeného s manželkou na večeři.

1.

2.

3.

4.

Správné pořadí:

9) Doplň název akademického titulu.

Mgr.		Bc.		PhDr.	
Ing.		MUDr.		RNDr.	
JUDr.		MVDr.		PaedDr.	
				MgA.	

Můžeš využít následující výběr:

bakalář	doktor pedagogiky	doktor přírodních věd
doktor práv	doktor veterinární medicíny	inženýr
doktor všeob. medicíny	magistr	magistr umění
doktor filosofie		

10) Kdo nabízí tykání? Nesprávné škrtni.

nadřízený podřízenému

žena muži

starší mladšímu

mladší staršímu

podřízený nadřízenému

muž ženě

PODĚKOVÁNÍ

11) Jak poděkovat cizinci? Najděte poděkování a jazyky, které k sobě patří:

řešení:

1	Děkuji	a	německy	
2	Thank you	b	francouzsky	
3	Şukran	c	česky	
4	Спасибо	d	italsky	
5	Danke schön	e	maďarsky	
6	Grazie	f	rusky	
7	Köszönem	g	anglicky	
8	Merci	h	arabsky	

OBLEČENÍ

12) Poznáš, o jaký oděv se jedná?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

čamara		raglán	
kilt		talár	
kimono		sári	
kroj		sarafán	
		žaket	

STOLOVÁNÍ

13) Zakroužkuj správnost tvrzení (ANO x NE). Špatné oprav.

a) Ke stolu usedáme čistí a upravení.	ANO x NE
b) Pokud je více chodů, přiložené příbory odebíráme směrem od talíře.	ANO x NE
c) Při jídle mlaskáme, protože tím dáváme najevo, jak nám chutná.	ANO x NE
d) Od stolu vstaneme, jakmile dojíme.	ANO x NE
e) Od stolu můžeme vstát až po nejváženější osobě.	ANO x NE
f) Papírový ubrousek po skončení jídla odložíme na talíř, látkový se odkládá vpravo.	ANO x NE

14) Domaluj příbory.

Talíř se může odnést...

V jídle se pokračuje...

15) Urči, na kterých obrázcích je situace znázorněna špatně.

a)

b)

c)

d)

16) Který obrázek je správně?

a)

b)

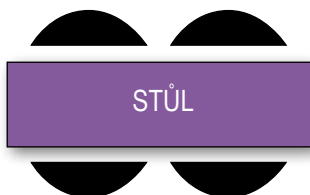
c)

d)

17) Doplň zasedací pořádek.

babička
dědeček
tatínek
maminka

DIVADLO A KINO

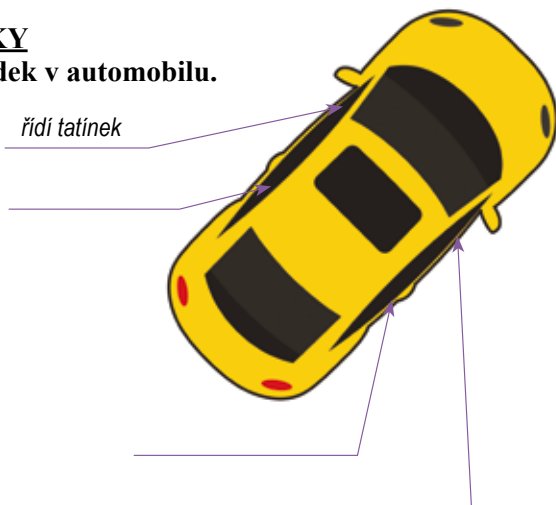
18) Nesprávné škrtni.

1. Mobilní telefon v divadle a kině **vypneme** / **necháváme** zapnutý.
2. Do divadla i kina **chodíme včas** / **chodíme na poslední chvíli**.
3. Do řady vstupujeme **čelem** / **zády** k sedícím divákům.
4. Žena sedí po **pravici** / **levici** muže.

DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

19) Navrhni zasedací pořádek v automobilu.

*maminka
dcera
manžel dcery*

20) Zakroužkuj správnost tvrzení (ANO x NE).

- a) Při cestování dálkovým autobusem bývá dobrým zvykem pozdravit řidiče při nastupování i vystupování. ANO x NE
- b) Otevírat okénka ve vlaku mohou kdykoliv, když potřebují. ANO x NE
- c) V osobním automobilu je nepřípustné zapálit si bez výslovného svolení řidiče. ANO x NE
- d) Bojíme-li se rychlé jízdy, musíme řidiče požádat o zpomalení a on by měl vyhovět. ANO x NE

21) Oprav v příběhu chyby a prohřešky proti společenskému chování.

Aneta s Mirkem se rozhodli, že si zajdou do kina. Mirek se má pro Anetu stavit u nich doma v šest hodin. Aneta doma představila Mirka mamince.

„Mirku, dovol, abych ti představila maminku“. „Maminko, toto je Mirek.“

„Těší mě,“ řekla maminka. „Mě také,“ odpověděl Mirek.

Po krátké chvíli museli ovšem vyrazit do kina. Aneta si oblékla dlouhé večerní šaty, Mirek měl na sobě kraťasy a plážové boty. Do kina dorazili pět minut po začátku. Jelikož seděli uprostřed řady, museli ostatní sedící diváci vstát. Do řady vstupovali Aneta s Mirkem zády k sedícím, to aby viděli už roz-

běhlý film. Na konci představení nečekali na závěrečné titulky, aby se nemuseli s ostatními tlačit u dveří.

Poté se ještě rozhodli, že si zajdou na večeři. Aneta si sedla zády ke dveřím, aby měl Mirek lepší výhled na restauraci. Jelikož si dali i předkrm a nevěděli, který příbor mají použít, začali si brát příbory směrem od talíře. Oběma ve-lice chutnalo, po jídle si otřeli ústa do látkového ubrousku a Aneta zaplatila.

Po večeři jeli domů autobusem. Bylo v něm ovšem jedno volné místo, tak si sedl Mirek, protože je o měsíc starší.

22) Doplně správné řešení:

	a)	b)
1. Ruku podává první	starší mladšímu	mladší staršímu
2. Při podání ruky se	díváme do očí	díváme na zem
3. Při pozdravu zdraví první	ředitel žáka	žák ředitele
4. Do dveří restaurace vchází první	muž	žena
5. Do dveří pouštíte jako první	muže	ženu
6. Tykání nabízí obvykle	muž ženě	žena muži
7. Při podání ruky	ruku pevně stiskneme	podáváme tzv. leklou rybu
8. Při příchodu do místnosti muž	sundá pokrývku hlavy	nechá si čepici na hlavě
9. Do schodů jde první	žena	muž
10. Žena chodí po boku muže	vlevo	vpravo

23) Zakroužkuj správnou odpověď.

A) Potkali jste na ulici známého nebo známou a oni si vás nevšimli. Potřebujete však s ním/ní mluvit. Co uděláte?

- a) Zavoláte na něj (ni).
- b) Dojdete jej (ji) a oslovíte ho (ji).
- c) Počkáte, až ho (ji) potkáte příště.

B) Jaký postup zvolíte, pokud budete představovat dvojici složenou z muže a ženy?

- a) Představíte ženu muži.
- b) Představíte muže ženě.
- c) Požádáte je, aby se představili sami.

C) Po příchodu do divadla, restaurace pomáhá muž ženě svléci kabát a odevzdat ho společně se svým do šatny. Kdy to má udělat?

- a) Až si svlékne a při odchodu oblékne svůj kabát.
- b) Ještě než svlékne svůj kabát, při odchodu až když si oblékne kabát.
- c) Až svůj kabát svlékne a při odchodu oblékne kabát ženě.

D) V jakém pořadí si sednou partneři ke stolu?

- a) Muž i žena si sedají zároveň.
- b) Nejdříve si sedne žena.
- c) Nejdříve si sedne muž, aby mohl podat jídelní lístek a objednat jídlo.

E) Jak se správně obsazují sedadla v divadle?

- a) Do řady vchází první muž čelem k návštěvníkům.
- b) Do řady vchází první žena, aby si mohla sednout po pravici muže.
- c) První vchází ten, kdo je dříve u řady.

F) Jak správně rozložit příbory?

- a) Příbory má mít stolovník u té ruky, do které je bude brát.
- b) Příbory mají být v tom pořadí, v jakém budou jídla následovat.
- c) Na rozložení příborů nezáleží.

G) Z které strany podáváme jídlo a z které strany naléváme do pohárů?

- a) Jídlo podáváme zprava, nalévá se zleva.
- b) Vždy zprava.
- c) Z té strany, kde je více místa.

H) Představte si situaci, kdy jste dostali skvělou „činu“ a k ní hůlky. Jíst s nimi však neumíte. Co uděláte?

- a) Pokusíte se to zvládnout hůlkami.
- b) Požádáte o příbor.
- c) Odmítnete jíst.

ŘEŠENÍ:

- 1) b) etiketa
- 2) BONTON

společensky významnější osoby	společensky méně významné osoby
žena	muž
starší	mladší
nadřízený	podřízený

- 4) a) ANO, b) NE, c) NE, d) ANO, e) ANO, f) NE
 5) například: čekárna u lékaře, kupé ve vlaku
 6) a) 4, b) 1, c) 5, d) 6, e) 2, f) 3
 7) 1) ANO, 2) NE, 3) ANO, 4) NE, 5) NE, 6) NE, 7) NE, 8) ANO
 8) správně: 2, 4, 3, 1
 9) Doplň název akademického titulu.

Mgr.	magistr	Bc.	bakalář	PhDr.	doktor filozofie
Ing.	inženýr	MUDr.	doktor všeob. medicíny	RNDr.	doktor přírodních věd
JUDr.	doktor práv	MVDr.	doktor veterin. medicíny	PaedDr.	doktor pedagogiky
				MgA.	magistr umění

- 10) škrťáme: mladší staršímu, podřízený nadřízenému, muž ženě
 11) 1 c, 2 g, 3 h, 4 f, 5 a, 6 d, 7 e, 8 b
 12)

čamara	6	raglán	4
kilt	1	salwar kameez	7
kimono	3	sárí	2
kroj	8	sarafán	5
		žaket	9

- 13) a) ANO, b) NE, c) NE, d) NE, e) ANO, f) ANO
 14) Talíř se může odnést...

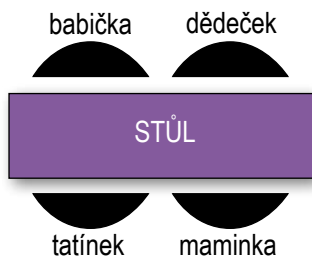
V jídlě se pokračuje...

15) špatně: b, d

16) správně: b

17)

18) správně:

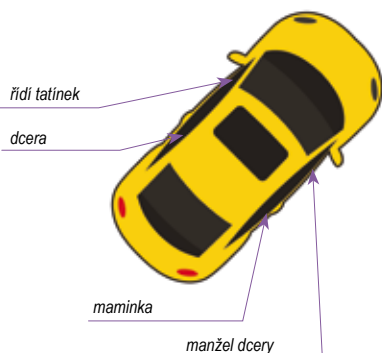
a) vypneme

b) včas

c) čelem

d) pravici

19)

20) a) ANO, b) NE, c) ANO, d) ANO

21) Oprav v příběhu chyby a prohřešky proti společenskému chování.

Aneta s Mirkem se rozhodli, že si zajdou do kina. Mirek se má pro Anetu v šest hodin stavit u nich doma. Aneta doma představila Mirka mamince.

„Mirku, dovol, abych ti představila maminku. Maminko, toto je Mirek.“

(nejdříve představíme Mirka mamince)

„Těší mě.“ řekla maminka. „Mě také.“ odpověděl Mirek.

Po krátké chvilí museli ovšem vyrazit do kina. Aneta si oblékla dlouhé večerní šaty, Mirek měl na sobě kraťasy a plážové boty. **(do kina se hodí méně formální oblečení, ale plážové boty se také nehodí).** Do kina dorazili pět minut po začátku **(do kina i do divadla se chodí včas).** Jelikož seděli uprostřed řady, museli ostatní sedící diváci vstát. Do řady vstupovali Aneta s Mirkem zády **(čelem)** k sedícím, to aby viděli už rozběhlý film. Na konci představení nečekali na závěrečné titulky **(počkat na závěrečné titulky)**, aby se nemuseli s ostatními tlačit u dveří.

Poté se ještě rozhodli, že si zajdou na večeři. Aneta si sedla zády ke dveřím **(žena sedí tak, aby měla výhled na restauraci)**, aby měl Mirek lepší výhled na restauraci. Jelikož si dali i předkrm a nevěděli, který příbor mají použít, začali si brát příbory směrem od talíře **(směrem k talíři)**. Oběma velice chutnalo, po jídle si otřeli ústa do látkového **(papírového)** ubrousku a Aneta zaplatila **(platit by měl muž).**

Po večeři jeli domů autobusem. Bylo v něm ovšem jedno volné místo, tak si sedl Mirek, protože je o měsíc starší **(v tomto případě by si měla sednout žena).**

22) 1 a, 2 a, 3 b, 4 a, 5 b, 6 b, 7 a, 8 a, 9 a, 10 b

23) A b), B b), C b), D b) E a), F a), G

